

plekje om voedsel, doch na 5 Januari 1942 verdween de vogel spoorloos. Op 15 Januari 1942 kwam een nieuwe roodborst, die ook geringd werd. Deze vertrok op 24 Maart 1942 naar zijn broedgebied. Sedert 4 Januari 1943 is deze vogel echter weer op zijn post. Het bewijs is dus hier geleverd, dat roodborstjes telkens dezelfde winterkwartieren opzoeken.

De heer de Vries zegt, dat momenteel langs de kust van het IJsselmeer weer veel wilde zwanen voorkomen, overwegend *Cygnus bewickii*.

Tot slot wordt als datum voor de excursie vastgesteld 23 Mei 1943, vermoedelijk in de omgeving van Wageningen. De Secretaris, C. Eijkman.

Literatuur.

R. Verheyen. De dag- en nachtroofvogels van België 1943. 252 pag., fig. foto's. Uitgave van het Koninklijk Natuurhistorisch Museum van België, Brussel.

In snelle opeenvolging verschijnen de publicaties in deze serie. Na de reeds besproken uitgaven over eendvogels en spechten en koekoeken, thans als derde deel de roofvogels. Door den auteur werd eenige uitbreiding gegeven aan de in het eerste deel gevolgde werkwijze. In 63 pagina's worden lichaamsbouw, aanpassing, leven en gedrag uitvoerig behandeld. Het systematische gedeelte heeft dezelfde indeeling als bij de eerste deelen dezer serie, echter is bij iedere soort het hoofdstuk Algemeene Levenswijze opgenomen, waarbij de rubriek Voedsel is verdeeld in „Hoofdschotel”, „Bij-schotel”, „Gelegenheidsvoedsel” en „Bijzonderheden”, terwijl als nieuwe rubriekjes ingevoegd werden „Jachtgewoonten” en „Verhouding der geslachten”.

Bij het verbreidingsgebied zijn enkele ringvondsten opgegeven.

Behalve de duidelijke figuren zijn ook foto's in den tekst ingevoegd.

Met dit alles is het werk op een hoog peil gekomen en ook voor Nederlandsche ornithologen een waardevolle bron van gegevens.

(J. G. van Marle).

Mr F. H. van den Brink, Lijst van Nederlandsche Vertebrata. Uitgave Martinus Nijhoff, 's Gravenhage, 1943. 56 blz. Prijs f 2.20.

Deze lijst geeft van onze gewervelde dieren de wetenschappelijke en Nederlandsche namen, de systematische indeeling en een zeer korte aanduiding van het voorkomen. Het is hoofdzakelijk compilatie.

Bij de visschen werd Redeker gevolgd, bij de reptielen en amphiënen Mertens & Müller (voorkomen in Nederland ontleend aan Van Kampen en Heimans), bij de zoogdieren werd veel eigen inzicht verwerkt, waarbij de schr. volgens zijn inleiding tot een vergaande overeenkomst kwam met het nieuwe werk van IJsseling en Scheygrond. Wat de vogels aangaat, waartoe wij ons hier verder zullen beperken, baseerde schr. zich grootendeels op Van Oort. De classificatie van Wetmore werd gevolgd.

De nomenclatuur is slechts zeer gedeeltelijk in overeenstemming met Van Oort, de hoofdzaak werd ontleend aan „A list of British Birds” van de B.O.U. Het eigen inzicht van den schr. is hieraan ook nog eens te pas gekomen, ook al omdat de bronnen deels verouderd waren.

Het doel van deze publicatie ziet de schr. vooral in het bevorderen van het gebruik van een juiste nomenclatuur (aan het aangeven van de juiste uitspraak is ook veel zorg besteed). Verder duidt schr. zijn werk aan als

„een basis, en zulks zeker voor leeken, van studie in velerlei richting”. Dit klinkt ref. wat vreemd in de ooren. Een lijst als deze is hoogstens een handig hulpmiddel voor zeer beperkte doeleinden, maar verder mag men toch niet gaan. Bij het opstellen van de, in het algemeen zoo dringend noodige plaatselijke fauna's” (zooals de schr. bepleit) zal men met deze lijst als basis niet ver komen. Het kan echter, wat de namen betreft, een leidraad zijn voor dengeen, die niet over handboeken beschikt, of niet weet, welk systeem hij zal volgen. Ook bij het gebruik van buitenlandsche boeken kan het hulp bieden.

Wat de keuze der namen van species en subspecies betreft, is er weinig op de lijst aan te merken.

Bij de geslachten heeft schr. op het spoor van de B.O.U. zeer veel generieke onderscheidingen opgenomen, naar hij mededeelt, uit praktische overwegingen, omdat bij gebruik van meer generieke onderscheidingen de lezer zich gemakkelijker zal thuis vinden in een werk, dat minder ver gaat, dan in het tegenovergestelde geval.

Dit lijkt ref. een erg ongelukkige greep, omdat deze lijst het gebruik van vele geslachtsnamen, die de nomenclatuur maar belasten, in de hand zal werken. De drie moderne handboeken, die de ornithologie in Nederland wel voor langen tijd zullen beheerschen, nl: „The Handbook of British Birds”, het „Handbuch der Deutschen Vogelkunde” en „De Nederlandsche Vogels” volgen vrijwel de generieke indeeling van Hartert en hebben dus wat dit aangaat een verheugende overeenstemming. Verdergaande spitsing van de daar vermelde geslachten kan de wetenschap weinig winst brengen. Immers: iedere samenvatting van soorten in een geslacht heeft iets willekeurigs. De *soort* is een vrij behoorlijke natuurlijke eenheid. Voor de aaneensluiting van geografische rassen tot een soort kunnen exacte maatstaven worden aangelegd, al zijn er grensgevallen (zooals zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw). Voor een werkelijk wetenschappelijk verantwoorde indeeling in geslachten zouden wij de volledige stamboom der soorten, dwz. een onnoemelijk aantal uitgestorven vormen moeten kennen en zoover zal het wel nooit komen.

En zelfs al ging onze kennis zoover, dan zou het nog een tamelijk willekeurige kwestie blijven waar men de grens trok waarbinnen de verwantschap nauw genoeg is om samenvoeging tot een geslacht te motiveeren. Wij kunnen ons daarom beter op een zuiver praktisch standpunt stellen en de generieke indeeling zien als een catalogiseering der soorten, die voor het geheugen dienstig is en een vogel al eenigszins typeert. Als wij van een ons onbekende soort hooren, dat hij tot het geslacht *Anas* behoort, weten wij direct, wat wij ons ongeveer moeten voorstellen. Bepaalde typen kan men aldus samenvatten, zonder teveel op kleinigheden te letten. Hierbij kan men zich bij gebrek aan exacte maatstaven laten leiden door de systematische intuïtie, waarover Linnaeus in zoo ruime mate beschikte. Deze intuïtie vormt een synthese van een groot aantal kenmerken, welke meer waarde heeft dan een enkele maatstaf, bv. de afmetingen van een of ander lichaamsdeel, waarvan de waarde tegenover talloze andere eigenschappen van het dier moeilijk vast te stellen is. De generieke indeeling van Hartert is, in dit licht gezien, al rijkelijk ver gegaan, maar zoo algemeen in gebruik, dat er veel voor te zeggen is, dat wij ons hieraan nu maar houden.

Misschien is het niet de bedoeling van den schr., maar de „leeken” waarvan hij in zijn inleiding spreekt, zullen meenen, dat zijn generieke indeeling de juiste is en hem gaan gebruiken.

Hier en daar zijn in de lijst afwijkende geslachtsnamen tusschen haken toegevoegd. Dit had met alle van Hartert afwijkende geslachtsnamen kunnen gebeuren, dan was aan het bezwaar tegemoet gekomen ten opzichte van werken, waarin een verdergaande generieke indeeling gebruikt is. Het voorkomen is achter iedere naam aangeduid met een letter, waarbij voor de vogels de meest gebruikte zijn: R (het geheele seizoen aanwezig); W (wintergast, bij uitzondering 's zomers); P (doortrekker, niet dan bij uitzondering 's winters); S (broedvogel, zomergast); V (zeer zeldzaam); C (plant zich bij uitzondering binnen onze grenzen voort) en nog enkele. Aan dergelijke aanduidingen kan men natuurlijk geen hoge eischen stellen. Toch lijken zij niet altijd zorgvuldig gekozen. Het gaat wel wat ver als de eidereend met zijn (laten wij hopen nog) 100-en paren op Vlieland een C krijgt, samen bv. met de wouw en de groote trap (Haverschmidt zet de laatste met het „broedgeval” op Ameland tenminste nog tusschen haakjes). De steenlooper heeft een P, de grauwe gans een W. Zoo is er meer.

Een van de belangrijkste kwesties bij deze lijst was natuurlijk de vraag, wat tot onze fauna behoort. Hier is voornamelijk Van Oort gevolgd, zoonoodig bijgewerkt door den schr. Een aantal dubieuze soorten is vermeld, maar niet in de nummering opgenomen. Men kan hierover natuurlijk altijd van meening verschillen, maar het lijkt wel, dat de lijst in dit opzicht goed te verantwoorden is.

De prijs van het werkje is redelijk hoog. (van Dobben).

„In Weer en Wind”, Maandblad voor natuurliefhebbers, onder redactie van R. Tolman, ds J. I. van Schaick en Jan P. Strijbos; uitg. W. L. en J. Brusse n.v., Rotterdam.

Van de vele in de sinds de vorige bespreking (Limosa, 15, p. 126) ontvangen nummers (Jaargang 6, no. 11 — 7, no. 10) voorkomende ornithologische bijdragen mogen hier vermeld worden:

(afl. 2) Fr. Kooijmans, Wintergasten aan het Verversingskanaal; prachtige foto's van o.a. grauwe-, rot- en brandgans en van verschillende eenden, waaronder 2 ♀-ijseenden, Scheveningen, 12 Jan. 1942.

(afl. 7) J. P. Strijbos, Bij het buizerdnest, met foto's (bij Diever).

Dr J. J. Smith, Bij de meeuwen thuis (voortzetting in afl. 10); broedbiologische waarnemingen bij de zilvermeeuw met o.a. 2 foto's waaruit blijkt dat de oude vogels liever over een opzettelijk aangebrachte hindernis heen klimmen of vliegen dan langs een andere weg dan de normale naar hun nest. gaan.

(afl. 8) Ir H. N. Duyfjes, De witte buizerd van de Vogelenzang; met zeer fraaie foto's van een ♀ van de witte phase op haar nest (in Overijssel, 1943).

(afl. 10) J. P. Strijbos, Nieuws van de dwergmeeuw; naast enkele mededelingen over de stand van zaken in het seizoen 1943 van de sinds 1942 in Friesland gevestigde kleine nederzetting, bespreekt schr. hier uitvoerig de waarnemingen in 1932 op de Beer, van een paartje, dat door zijn gedrag de indruk maakte er te broeden en zo de bewering van Schlegel, dat lang geleden enkele paartjes zouden hebben genesteld aan de Hoek van Holland, weer geloofwaardiger doet klinken.

Sinds Nov. 1942 is een nieuwe rubriek: „Met kleine letter”, toegevoegd, waarin ook verschillende interessante ornithologische gegevens zijn afgedrukt, waarvan enkele in „Ornithologie van Nederland”, 1943, 2, zijn overgenomen. (t. K.).